

Хуан Цзіншен,
аспірант кафедри педагогіки,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

У статті порушено проблему формування естетичного світогляду в майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Здійснено аналіз науково-педагогічної, психологічної, філософської літератури, довідкових джерел. На підставі аналізу наукової літератури накреслено поняттєві межі феномену «естетичний світогляд», подано специфіку естетичного світогляду учителя образотворчого мистецтва. Проаналізовано особливості професійної діяльності вчителя образотворчого мистецтва та науково обґрунтовано необхідність формування у студентів естетичного світогляду.

Ключові слова: світогляд особистості, естетична свідомість, естетичний світогляд, майбутній вчитель образотворчого мистецтва.

Дослідницький інтерес до проблеми естетичного як соціального феномена продиктований його місцем та роллю в житті сучасного суспільства й особистості в умовах глобалізації та інформаційної революції. Суттєве зниження значення естетичного практично у всіх сферах життєдіяльності людини, його поступове сходження з арени активної соціальної дії та переміщення на периферію суспільного життя, втрата до нього відчутної громадянської уваги – такими є реалії кінця ХХ-початку ХХІ століття. За висловом Т. Андрущенко [1], руйнація естетичного – феномена, що належить виключно людському способу життя та діяльності – це руйнація Гуманізму і Людяності. І якщо людство не знайде способу зупинення цієї тенденції, не поставить протектор агресивній бездуховності в широкому розумінні цього поняття, йому загрожує катастрофа, можливо, ще з більш тяжкими наслідками, ніж ті, що продукуються іншими глобальними проблемами сучасної цивілізації.

Сучасна система професійної підготовки майбутніх учителів мистецького профілю, зокрема – учителів образотворчого мистецтва (ОМ), з уявленням її естетичної компоненти набуває принципового значення в умовах глобалізаційних процесів у світі, суспільстві перехідного типу, коли стара система цінностей руйнується, а нова ще не сформована. Студенти вищих педагогічних навчальних закладів повинні не лише набути високої фахової кваліфікації, а й стати одночасно носіями цінностей та ідеалів, бути провідниками всеосяжного Діалогу Культур, здатними до формування національної художньої культури учнів, зокрема засобами образотворчого мистецтва.

Теоретичну основу дослідження становлять наукові праці з педагогіки і психології щодо підготовки майбутніх вчителів у сучасних умовах (В. Андрущенко, Г. Балл, І. Бех, В. Бондар, С. Гончаренко, Н. Гузій, Е. Зеєр, І. Зяюн, Н. Мойсеюк, О. Пехота, С. Сисоєва, М. Фіцула, А. Хуторський, В. Ягупов); праці провідних науковців

у галузі художньо-естетичного розвитку студентської та учнівської молоді (О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Шевнюк, Г. Шевченко, О. Щолокова). Аналіз наукових джерел доводить, що ґрунтовні дослідження світогляду в психолого-педагогічній площині здійснили Л. Божович, С. Гончаренко, І. Зелена, Н. Менчинська, Е. Монозон, О. Реброва, С. Рубінштейн, О. Рудницька та ін. Теоретичною базою дослідження також виступили наукові напрацювання з проблем творчості (Г. Альтшуллер); філософії творчості (М. Бердяєв); психології творчості (Я. Пономарьов, В. Рибалка); педагогічної творчості (В. Загвязинський, В. Кан-Калик, М. Поташник, С. Сисоєва); обґрунтування механізмів розвитку творчої особистості (Л. Виготський, Н. Кичук); прагнення людини до самореалізації у творчості (Е. Фромм). Культурологічний аналіз феноменології естетичного представлено науковим доробком таких учених, як Т. Андрущенко, М. Каган, Х. Ортега-і-Гассет, Т. Гуменюк, І. Бондаревська та ін. Проблематиці удосконалення системи підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва присвятили дослідження А. Атаабі Хаяві, С. Коновець, О. Музика Л. Покровщук, О. Ткачук та інші вчені.

Мета статті полягає у визначенні специфічних ознак феномену «естетичний світогляд» та науковому обґрунтуванні необхідності його формування у майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Досягнення мети зумовлює розв'язання низки завдань, як-от: 1) здійснити аналіз наукової літератури з проблеми підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва; 2) встановити термінологічні межі феномену «естетичний світогляд учителя» 3) виявити специфіку прояву естетичного світогляду у вчителів образотворчого мистецтва.

Досягнення мети та розв'язання завдань уможливується завдяки використанню методів наукового пошуку, а саме: *аналіз та упорядкування наукової*

інформації з метою визначення наукових позицій учених; *абстрагування та порівняння* з метою виявлення своєрідності естетичного світогляду та його специфіки; *синтез* забезпечив наукове уявлення про естетичний світогляд учителя образотворчого мистецтва як невід'ємного елементу його професійної компетентності.

Проблематику професійної діяльності сучасного вчителя образотворчого мистецтва обрала предметом наукових розвідок С. Коновець [8]. Авторка представила інноваційну концепцію підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, в якій акцентовано на напрямках їхнього творчого розвитку. В основу концепції дослідження проблеми творчого розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва покладено розуміння цього феномену як поліаспектного процесу, що є важливою складовою їхньої професійної підготовки й інтегрує у собі творче мислення, інтелект, інтуїцію, творчий досвід, уяву, асоціювання і креативність. Творчий розвиток майбутніх учителів образотворчого мистецтва, вважає авторка, уможливорює ефективність формування їх як цілісних творчих особистостей, спроможних креативно мислити, діяти, генерувати нові ідеї та застосовувати продуктивні підходи до здійснення професійно-педагогічної діяльності у навчальних закладах різних типів і рівнів акредитації. Здійснений дослідницький пошук дав змогу С. Коновець представити власний варіант системи методичної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до професійно-педагогічної діяльності. До структури цієї системи увійшли такі складові, як-от: професійно-педагогічна діяльність майбутніх учителів образотворчого мистецтва (на уроках, позакласних заняттях, виховних заходах з образотворчого мистецтва та у творчій діяльності); творчий розвиток майбутніх учителів образотворчого мистецтва в процесі їхньої професійної підготовки у ВНЗ; здійснення образотворчої діяльності (пізнавальна, практична, оцінна, колективна, творча); оволодіння методикою навчання образотворчого мистецтва у навчальних закладах різних типів. Крім того, С. Коновець було введено й основні складові педагогічної майстерності вчителя образотворчого мистецтва (гуманістичну спрямованість, професійну компетентність, педагогічно-творчі здібності та педагогічно-творчі техніки), що сприяло не лише ознайомленню студентів із базовими поняттями педагогічної майстерності, але і уможливило процес практичного набуття ними відповідних якостей [8, с. 234]. Як бачимо, в системі педагогічної майстерності вчителя образотворчого мистецтва С. Коновець особливо виділяє гуманістичну спрямованість та педагогічно-творчі здібності, які правомірно вважати внутрішніми настановами учителя, що відбивають механізми його свідомості.

Специфіку професійної діяльності сучасного вчителя образотворчого мистецтва розкрито також у дослідженнях Л. Покровщук [10]. Науковець, розмірковуючи над пріоритетами сучасної системи підгото-

вки вчителів ОМ, зауважує, що у педагогічному забезпеченні пріоритетних напрямів та завдань шкільної освіти та виховання важливою є професійна діяльність вчителів образотворчого мистецтва, покликаних відкривати учням світ прекрасного, допомагати у пізнанні художньої культури, освоєнні навколишньої дійсності за законами краси. Зміст і характер вирішення освітньо-виховних завдань передбачає виявлення учителями образотворчого мистецтва творчих здібностей, естетичної активності, вміння встановлювати художній діалог та залучати до нього учнів. Саме тому перед вищою педагогічною освітою поставлені завдання цілеспрямованого розвитку творчих здібностей і можливостей майбутніх учителів образотворчого мистецтва, підтримки художньо обдарованої студентської молоді, формування умінь і навичок творчої самореалізації у сфері мистецтва. Важливим чинником художньо-педагогічної діяльності вчителя образотворчого мистецтва, продовжує Л. Покровщук, є розвинені творчі здібності, спираючись на які, він отримує можливість успішно вирішувати основні завдання навчально-виховного процесу, пов'язані з підготовкою учнів до активної взаємодії зі світом мистецтва, у якому за допомогою художніх образів знаходить відображення багатогранна палітра життя людини, її предметного і природного середовища, різних форм, видів і способів діяльності. Завдяки творчим здібностям учитель образотворчого мистецтва стає спроможним займатися продуктивною діяльністю, накопичувати власний досвід освоєння предметів та явищ навколишньої дійсності з урахуванням їх виразності, емоційної забарвленості, гармонії, взаємозв'язку змісту і форми [10, с. 45].

Ураховуючи думки провідних науковців (І. Бех [2], І. Зязюн [6], Л. Кондрашова [7], Г. Тарасенко [11] та ін.), можна з упевненістю сказати, що специфіка формування естетичного в структурі особистості майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу безпосередньо пов'язана з розвитком у них гуманітарного стилю мислення. Вчителі-гуманітарії, вчителі-митці вирізняються більш розвинутою творчою уявою, ніж, наприклад, учителі природничо-математичних дисциплін. Це пов'язано, насамперед, із різними способами пізнання, з тим, що перші оперують образним мисленням, інші – абстрактним. Як відомо, діяльність лівої півкулі забезпечує раціональне, абстрактно-логічне мислення, мовні функції, раціональне ставлення до життя тощо. «Лівопівкульним» також притаманне дискретне сприймання довколишньої дійсності. Права півкуля допомагає розуміти невербальні аспекти спілкування, пов'язана з чуттєвою сферою людини, оперує образним метафоричним мисленням, тобто дозволяє майбутнім освітянам мислити нестандартно та панорамно, забезпечує цілісне сприйняття образів та емоційне ставлення до життя. Майбутні вчителі відчувають деякі ускладнення щодо розгортання власної художньої думки при вирішенні творчих завдань. «Правопівкульні» схильні керува-

тись почуттями, ірраціональними імпульсами, зокрема вирізняються емоційними сплесками. Вчителі-гуманітарії зосереджують свою увагу на розвитку емоційної сфери учнів, а вчителі природничо-математичних дисциплін – логічної. Майбутні фахівці, що успішно оволодівають гуманітарними та мистецькими професіями, мають справу здебільшого з наочною інформацією відповідно до особливостей правої півкулі, яка за своєю природою є «емоційною» та «інтуїтивною», здатні розрізняти інтонації, музичні тони, мелодії, «відчуття» слів, форми, кольори, значення. Гуманітарії також вирізняються широтою пізнавальних та естетичних інтересів, більш комплексним, емоційно-чуттєвим сприйманням, ерудованістю, «чуттям» мови, оригінальним та панорамним мисленням, багатим словниковим запасом, умінням правильно його використовувати тощо.

Проаналізуємо значення терміну «світогляд» зверненням до довідкової літератури. Вона інтерпретує світогляд як систему поглядів на світ та місце людини в ньому, що визначає ставлення особистості до цього світу, інших людей, самої себе і яка формує її особистісні структури [4, с. 638]; як систему узагальнених поглядів на природу та суспільство, на місце людини в ньому, на ставлення людей до навколишньої дійсності та себе, а також зумовлені цими поглядами їх переконання, ідеали, принципи пізнання.

Грунтовно висвітлила феноменологію світогляду дослідниця І. Зелена [5]. Науковець обґрунтувала специфіку світогляду фахівця-освітянина, здійснила поняттєве розмежування феноменів «свідомість» та «світогляд», представила зміст феномену «естетичний світогляд учителя-гуманітарія». У науковій позиції авторки нам імпонує те, що поняття «світогляд» та «свідомість» є взаємозумовленими, однак не тотожними. Свідомість розглядається переважно як внутрішній світ різних духовних феноменів, проте світогляд являє собою не тільки певну сукупність поглядів, переконань, ідеалів тощо, а й визначає ставлення людини до світу, забезпечує формування різноманітних особистісних структур [5, с. 131].

Близькою до такого розуміння специфіки свідомості та світогляду особистості є наукова позиція В. Шинкарука [12], який вбачає, що свідомість та світогляд перебувають у нерозривній єдності. Вчений акцентує на тому, що, якщо розглядати свідомість в окремих актах, то вона не прирівнюється до світогляду, але що стосується її системоутворюючих елементів, принципів діяльності, то «стрижнем» її є світогляд [12, с. 14]. Очевидним є той факт, що у свідомості визначальну роль її принципів відіграють не просто знання, а переконання, тобто знання, що перетворилися у свідомість. За В. Шинкаруком, знання, трансформовані у свідомість – це насамперед знання, що стали елементом світогляду, засобом орієнтування як у зовнішньому, так і у своєму власному світі. Будучи рефлексивованими та знову усвідомленими як знання, вони виступають переконаннями [12, с. 20].

Таким чином, вивчення філософського підґрунтя світогляду (О. Азархін, Р. Арцишевський, О. Спіркін, В. Черноволенко, В. Шинкарук та ін.) виявило одностайну позицію науковців у тлумаченні його як системи узагальнених знань, поглядів, переконань, принципів, ідеалів, цінностей особистості, її ставлення до дійсності, життєвих пріоритетів та установок. Дослідження вищезазначених науковців глибоко висвітлюють багатоплановість світогляду, що дозволяє стверджувати, що у філософській науці вже склалася наукова платформа для розв'язання окресленої проблеми.

Послугуючись мовою термінів вищевказаних дослідників, І. Зелена наголошує, що цей багатоаспектний феномен має досить широке смислове навантаження, а тому, складаючись із різноманіття інших утворень, визначає спрямованість особистості та її суб'єктивне ставлення до різних явищ довкілля [5, с. 131].

Зосередимось далі на феноменологічних характеристиках естетичного, що віддзеркалює саме «ядро» мистецької діяльності вчителя образотворчого мистецтва.

Принципове значення в контексті нашого дослідження має наукова позиція Т. Андрущенко [1], а саме: уточнення естетичного як соціального феномену, як особливого способу, продукту, результату адекватного споглядально-чуттєвого, художньо-емоційного відображення тієї чи іншої предметності, реалізованої в дійсності у відповідності її внутрішній сутності в найбільш досконалій формі. Естетичне розглядається Т. Андрущенко як особлива форма духовно-практичного освоєння дійсності, як процес, продукт і результат адекватного споглядально-чуттєвого, художньо-емоційного відображення тієї чи іншої предметності, реалізованої у дійсності в найбільш досконалій формі у відповідності до його внутрішньої сутності. Авторка довела, що естетичне переживання є вихідним пунктом побудови естетичної картини світу і вищою точкою її сприйняття. Таким чином, на відміну від науки, для якої суб'єктивні відчуття – те, що слід виносити «за дужки», естетика зосереджена на переживаннях, навіть якщо це межує з конфліктами з іншими духовними феноменами – пізнанням, релігійним екстазом, моральним ригоризмом тощо. Наступним складником естетичного, продовжує науковець, є естетичний досвід як сукупність інтуїтивно-дійових ставлень суб'єкта до реальності, що мають споглядальний, ігровий, такий, що виражає, зображує, декорує тощо, характер. Естетичний досвід допомагає людині усвідомити своє місце в Універсумі, відчути себе органічною частиною Природи, такою, що не зливається з нею, а має свою особистісну самобутність у загальній структурі буття [1, с. 201].

Продуктивною для нас є думка Т. Андрущенко про необхідність виокремлення в естетичному ще одного компоненту – естетичної свідомості. Науковець розглянула естетичну свідомість як важливий

елемент естетичного, висвітлює її роль в структурі людської свідомості та співвіднесеність з естетичним ставленням, естетичним досвідом. У всіх дослідженнях Т. Андрущенко зазначається, що через украї складну її структуру та виконувані функції естетична свідомість протягом тривалого часу не виходила на рівень філософської рефлексії. Крім того, авторкою досліджено і такий компонент естетичного, як естетична культура – сукупність процесів, технологій, інститутів, практик, поведінки, світосприйняття, текстів, що так чи інакше відносяться до актуалізації, реалізації, фіксації естетичного досвіду людства певного етапу культурно-історичного буття або окремої людини. Найбільш повне втілення естетична культура отримує в художній культурі (сукупності усіх мистецтв) свого часу, тим не менше її аура охоплює практично всі основні сфери життя і, особливо, творчої діяльності людини. Тому історична класифікація естетичної культури фактично співпадає з класифікацією історії мистецтва, але охоплює більш широке коло явищ культури та практичного досвіду людини, ніж мистецтвознавство [1, с.165].

Вичерпний аналіз феномену «естетичне» доводить, що всі його елементи мають бути притаманні вчителю образотворчого мистецтва, отже правомірно визначити поняття «естетичний світогляд».

У подальшому використовуватимемо визначення, надане І. Зеленою [5], а саме: естетичний світогляд учителя – це інтегративне професійно-особистісне утворення, яке стимулює самореалізацію педагога як суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, забезпечує розгортання широкого спектру його самодетермінації у сфері краси, дозволяє ефективно здійснювати естетично-творчу педагогічну діяльність; вирізняється унікальною своєрідністю, що зумовлюється варіативним полем взаємозв'язку його структурних компонентів. Інтегративну сутність естетичного світогляду учителя І. Зелена розкриває через такі компоненти: емотивно-аксіологічний (естетичне сприйняття, естетичні почуття, естетичні переживання, естетичні цінності); гностично-настановчий (естетичні потреби, естетичні інтереси, естетичні здібності, естетичне мислення, естетичні знання та погляди); конативно-креативний (естетична оцінка, естетичний смак, естетичний ідеал) [5, с. 132].

Цікавий ракурс та вичерпний аналіз феномену «творчі здібності вчителя образотворчого мистецтва» представлено у дослідженнях О. Музики [9]. Авторка наголошує, що творчі здібності в образотворчій дія-

льності мають специфічні особливості, пов'язані з психологічними закономірностями художнього сприйняття. Проведений аналіз наукових досліджень із питань сутності творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва дає підстави О. Музиці трактувати це поняття як складне психологічне комплексне утворення, яке поєднує загальнопедагогічні та спеціальні (образотворчі) здібності та є необхідною умовою здійснення художньо-педагогічної діяльності. До образотворчих здібностей, продовжує авторка, належать уміння відтворювати схожість, помічати в натурі характерне, передавати матеріальну основу форми та закономірності її створення – пропорції, анатомічну структуру, фактуру поверхні; гнучкість мислення; старанність у розробленні матеріалу; рівень розвитку моторики руки; здатність до відтворення природи та адекватного відображення дійсності; відчуття композиції. Серед найбільш суттєвих ознак творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва О. Музика називає: ініціативність, самостійність, здатність до подолання інерції мислення, почуття нового і прагнення його пізнати, цілеспрямованість, широту асоціацій, спостережливість, професійну пам'ять, моторику руки, творче мислення, внутрішню вмотивованість на новизну результатів, нетрадиційний особистий світогляд, багату фантазію, розвинену інтуїцію; творчий склад мислення, сміливість уяви і фантазії, емпатію, натхнення, оригінальність, відхід від шаблону [9, с. 72].

Отже, урахувавши науковий доробок учених, які обрали предметом дослідження феноменологію естетичного світогляду, ґрунтуючись на особливостях професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, естетичний світогляд учителя визначаємо як здатність особистості більш виразно вибудовувати власну професійно-педагогічну діяльність відповідно до гуманітарного способу пізнання картини (образу) світу, естетичної насиченості, мистецького спрямування, художньої культури, що виявляється на тлі позитивного ставлення до професії шляхом утворення у свідомості відповідних естетичних та художніх зразків гармонійної навчально-виховної взаємодії.

Перспективою подальших досліджень є встановлення структурних компонентів естетичного світогляду вчителя образотворчого мистецтва, накреслення шляхів його формування у процесі професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко Т. І. Феномен естетичного (філософсько-історичний аналіз) / Т. І. Андрущенко // К.: Знання України, 2007. – 269 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : навчально-методичний посібник : [у 2-х 203ис.]. – К. : Либідь. – К. 2 : Особистісно-орієнтований підхід : науково-

практичні засади / Іван Дмитрович Бех. – Київ : Либідь. – 2003. – 341с.

3. Естетичне виховання : довідник / [В. І. Мазепа, А. А. Азархин, В.С.Горський та 203ис.] ; упоряд. Н. О. Яранцева. – К. : Політвидав України, 1988. – 214 с.

4. Жбанкова І. И. Мировоззрение / И. И. Жбанкова // Всемирная энциклопедия : Философия. – М. :

АСТ, Мн. : Харвест, Современный 204ис.204атор, 2001. – С. 638-639.

5. Зелена І. О. Особливості формування естетичного світогляду майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу / І. О. Зелена // Науковий часопис НПУ 204ис. М. П. Драгоманова. – К., 2010. – № 12 (22) 16 серія «Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики». – С. 130-134.

6. Зязюн І. А. Естетичні засади розвитку особистості / І. А. Зязюн // Мистецтво у розвитку особистості : монографія / [за 204ис., передмова та післямова Н. Г. Ничкало]. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – С. 14-36.

7. Кондрашова Л. В. Гуманизация педагогического процесса в современной школе : История и современность : [уч.-метод. Пос. для студ.] / А. П. Сманцер, Л. В. Кондрашова. – Мн. : Бестпринт, 2001. – 308 с.

8. Коновець С. В. Теоретичні та методичні основи творчого розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах: дис... на здобуття наук. ступеня доктора педагогічних наук; спеціальність 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти / С. В. Коновець // Київ, 2012. – 467с.

REFERENCES

1. Andrushchenko, T. I. (2007). *Fenomen estetychnoho (filosofsko-istorychnyi analiz) [The phenomenon of the aesthetic (philosophic and historic review)]*. Kyiv: Znannya Ukrainy [in Ukrainian].

2. Bekh, I. D. (2003). *Vykhovannia osobystosti : navchalno-metodychnyi posibnyk [Education: textbook]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

3. Mazepa, V. I., Azarkhyn, A. A., Horskyi, V.S. (1988). *Estetychne vykhovannia: dovidnyk [Aesthetic education: guide]*. Kyiv: Polityvdav Ukrainy [in Ukrainian].

4. Zhbankova, Y. Y. (2001). *Mirovozzrenie [Worldview]. Vsemirnaya entsyklopediya: Filosofiya – Time encyclopedia: philosophy*. Moscow: AST [in Ukrainian].

5. Zelena, I. O. (2010). *Osoblyvosti formuvannia estetychnoho svitohliadu maibutnikh uchyteliv predmetiv humanitarnoho tsykladu [Peculiarities of the formation of aesthetic worldview of future humanities teachers]. Naukovyi chasopys NPU ys. M. P. Dragomanova – Dragomanov scientific bulletin, 12, 130-134*. Kyiv [in Ukrainian].

6. Ziaziun, I. A. (2006). *Estetychni zasady rozvytku osobystosti [Aesthetic foundations of personal development]. Mystetstvo u rozvytku osobystosti : monohrafiia – Arts in personal development: monograph* (pp. 14-36). Chernivtsi : Zelena Bukovyna [in Ukrainian].

7. Kondrashova, L. V. (2001). *Gumanizatsiya pedagogicheskogo protsessa v sovremennoy shkole: istoriya i sovremennost [Humanisation of the educational process in modern school: history and modernity]*. Minsk: Bestprynt [in Ukrainian].

9. Музика О. Я. Творчі здібності й особистість вчителя образотворчого мистецтва / О. Я. Музика // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – Черкаси : Вид. Від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – Вип. 129. – С. 70-74.

10. Покровщук Л.М. Комп'ютерні технології у творчому розвитку вчителів образотворчого мистецтва: Методичний посібник / Л. М. Покровщук. – Херсон, Айлант, 2005. – 106 с.

11. Тарасенко Г. С. Взаємозв'язок естетичної та екологічної підготовки вчителя в системі професійної освіти : [монографія] / Галина Сергіївна Тарасенко. – Черкаси : Вертикаль, 2006. – 308 с.

12. Шинкарук В. И. Мировоззрение как форма общественного самосознания человека и способ духовно-практического освоения мира / Владимир Илларионович Шинкарук // Научное мировоззрение и социалистическая культура / [В. П. Шинкарук, В. П. Иванов, Н.И.Михальченко и др. ; отв. Ред. В. И. Шинкарук, В. П. Иванов]. – Киев : Наук. Думка, 1988. – С.12-29.

8. Konovets, S. V. (2012). *Teoretychni ta metodychni osnovy tvorchoho rozvytku maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u vyshchikh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodical bases of creative development of future Art teachers at higher educational institutions]. Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

9. Muzyka, O. Ya. (2008). *Tvorchi zdibnosti i osobystist vchytelia obrazotvorchoho mystetstva [Creative abilities and peculiarities of Arts teacher]. Visnyk Cherkaskoho universytetu – Bulletin of Cherkasy university, 129, 70-74*. Cherkasy: Vyd. Vid. ChNU imeni Bohdana Khmelnytskoho [in Ukrainian].

10. Pokrovshchuk, L. M. (2005). *Kompiuterni tekhnologii u tvorchomu rozvytku vchyteliv obrazotvorchoho mystetstva: Metodychnyi posibnyk [IT technologies in the creative development of Fine Arts teachers]*. Kherson, Ailant [in Ukrainian].

11. Tarasenko, H. S. (2006). *Vzaiemozviazok estetychnoi ta ekolohichnoi pidhotovky vchytelia v systemi profesiinoi osvity: monohrafiia [Interrelation of aesthetic and ecological training of a teacher in the system of professional education: monograph]*. Cherkasy: Vertykal [in Ukrainian].

12. Shinkaruk, V. I., Ivanov, V. P., Mikhalchenko, N. I. (1988). *Mirovozzrenie kak forma obshchestvennogo samosoznaniya cheloveka i sposob dukhovno-prakticheskogo osvoeniya mira [Worldview as a form of social self-consciousness and a way of spiritual and practical cognition of the world]. Nauchnoe mirovozzrenie i sotsialisticheskaya kultura – Scientific worldview and socialist culture* (pp. 12-29). Kiev : Nauk. Dumka [in Russian].

Хуан Цзиншен,
аспірант кафедри педагогіки,
Южноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
ул. Старопортофранківська, 26, г. Одеса, Україна

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭСТЕТИЧЕСКОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА

В статье представлены теоретические основы проблемы формирования эстетического мировоззрения у будущих учителей изобразительного искусства, а именно: философский и психологический подходы к изучению феномена, педагогический контекст эстетического мировоззрения учителя. Автор приводит наиболее распространённые концепции подготовки будущих учителей изобразительного искусства, вычлняя в каждом из них специфику эстетического мировоззрения. Основным параметром научного обоснования сущности и структуры эстетического мировоззрения учителя изобразительного искусства выступает рядорасположение с не менее сложным интегративным феноменом – эстетическим сознанием. Автор интерпретирует эстетическое сознание, опираясь на исследования ведущих учёных классиков и современников. Опираясь на результаты анализа научных источников, автором конкретизировано эстетическое мировоззрение как система убеждений, взглядов на природу, мир, общество, место человека в нём, а также основанные на этих взглядах убеждения, идеалы, принципы познания действительности. Учитывая сложность и многообразие интерпретаций эстетического мировоззрения и эстетического сознания, автор дополнительно анализирует связь эстетического мировоззрения и творческих способностей учителя изобразительного искусства с его инициативностью в преодолении инерции в художественной деятельности креативностью. По итогам научных исследований, эстетическое мировоззрение определено как способность личности выстраивать свою профессиональную деятельность в соответствии с гуманитарным способом познания образа мира, художественной направленности, художественной культуры, что проявляется на фоне положительного отношения к профессии путём образования в сознании соответствующих эстетических образов учебно-воспитательной работы.

Ключевые слова: мировоззрение личности, эстетическое сознание, будущий учитель изобразительного искусства.

Huang Jingsheng,
post-graduate student, Department of Pedagogy,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
26, Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine

THEORETICAL BASIS OF THE FORMATION OF FUTURE FINE ART TEACHERS' AESTHETIC WORLDVIEW

The article deals with the philosophic and psychological approaches to studying the issue of future of Fine Art teachers' aesthetic worldview, as well as its pedagogical context. The main parameter of the scientific substantiation of the essence and structure of aesthetic worldview of Fine Art teachers is its relation to another complex integrative phenomenon – aesthetic consciousness. The author interprets aesthetic consciousness on the basis of research works by leading scientists (classics and contemporary ones). According to the results of scientific literature review, the author specifies aesthetic worldview as a system of beliefs, view of the nature, world, society, and place of a man in it, as well as beliefs, ideals, and principles of reality perception. Considering the complexity and variety of interpretations of aesthetic worldview and aesthetic consciousness, the author also analyses the connection of aesthetic worldview and creative capabilities of a Fine Art teacher with his/her initiative in overcoming stability of artistic activities by means of creativity. Following the results of the current research, aesthetic worldview has been defined as personality's ability to organise his/her work according to the humanitarian way of perceiving the image of the world, artistic tendency, artistic culture, which is manifested through positive attitude to the profession by means of forming corresponding aesthetic images of educational work in ones' consciousness.

Keywords: personality's view of the world, aesthetic consciousness, a future teacher of Fine Art.

Подано до редакції 25.10.2016

Рецензент: д. пед. н., проф. Г. Х. Яворська